

**SPORCU SAĞLIĞI VE OLİMPİYAT OYUNLARINDA
SAĞLIK ORGANİZASYON**

Hürmüz KOÇ *
Harun ÖZMADEN *
Mehmet GÖRAL ***

ÖZET

Bütün dünya sporcularını dört yılda bir yapılan spor festivalinde bir araya getiren Olimpiyat Oyunları'nın amacı; gençliği karşılıklı anlayış ve dostluk ruhu çerçevesinde eğiterek, daha iyi ve daha barışsever bir dünya kurulmasına katkıda bulunmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde sağlık organizasyonu en önemli unsurlardan biridir.

Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapan ülkenin Hazırlık ve Düzenleme Kurulu şemasında sağlık hizmetleri önemli bir yer tutmaktadır. Oyunların yapılacağı kentın sahip olduğu sağlık hizmetleri potansiyelin hastaneler, poliklinikler, tomografi ve MR merkezi, röntgen, fizik tedavi merkezleri doping kontrol merkezleri, ilk yardım merkezleri, deneyimli personel gibi sağlık hizmetlerinin yeterli olması gerekmektedir.

Bu çalışmada, dört yılda bir yapılan olimpiyat oyunlarına katılan sporcuların, idarecilerin, teknik adamların, antrenörlerin, hakemlerin, yazılı ve görsel basın mensuplarının, seyircilerin vb. insanların sağlık ile ilgili problemlerine en mükemmel şekilde müdahale edilmesi için Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) belirlediği sağlık organizasyonu ile ilgili kriterler 2004-2008 ve 2012 Olimpiyat Oyunlarına aday olan Türkiye'nin bu alandaki donanımları ve çalışmalarını vurgulanacaktır.

*D.P.Ü B.E.S.Y.O Okt.

**G.Ü B.E.S.Y.O Dr.

" D.P.Ü B.E.S.Y.O Yrd. Doç. Dr

ABSTRACT

The aim of the Olympic Games, which gather athletes from all over the world in every four years, is to contribute to world peace by training young people. In the process of performing this aim, health organisation is one of the most important components.

In the scheme of host country which is organising Olympic games, health service takes an important part. In the city in which the games occur there must be such healthy facilities as hospitals, policlinics, centres of MR and tomography, physical treatment, first aid and skilled personnel.

In this study, the criteria of health organisation in Olympic Games is studied and as a candidate for 2008 and 2012 Olympic games, the facilities of Turkey are examined.

GİRİŞ

Belirli amaçlara varmak için bir insan grubunun faaliyetlerini koordine etmeye yarayan kural ve işleyiş sürecinin bütünü olarak ifade edilen organizasyon spor müsabakalarının yapılabilmesinde en önemli kriterlerden biridir.

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de spora olan ilgi ve ayrılan zaman hızla artmaktadır. Milyonlarca uygulayıcısı taraftan ve izleyicisi olan spor dünya gençliğini karşılıklı anlayış ve dostluk ruhu çerçevesinde eğiterek daha iyi ve daha başarılı bir dünya kurulması için bir araç olmaktadır. Bu amacın gerçekleşmesi için bütün dünya sporcuları çeşitli periyotlarda yapılan spor organizasyonlarına katılmaktadır. Bunlardan biri ve en önemlisi Olimpiyat Oyunlarıdır.

Tüm uluslararası yarışmalarda olduğundan daha çok Olimpiyat Oyunlarının organizasyonu sırasında sağlık hizmetleri önemli bir yer teşkil etmektedir. Yarışmaların yapılacağı nüfusun geçici olarak önemli ölçüde artacak olan kentin sağlık hizmetleri potansiyelini gösteren hastaneler, poliklinikler, tomografi ve MR merkezi, röntgen, fizik tedavi merkezleri, doping kontrol merkezleri, ilk yardım merkezleri ve personel gibi sağlığa ilişkin donanımların yeterli olması gerekmektedir.

Bu çalışmada, Olimpiyat Oyunlarına katılan sporcuların, idarecilerin, teknik adamların, antrenörlerin, hakemlerin, medya

mensuplarının ve seyircilerin sağlıkla ilgili problemlerine iyi bir şekilde müdahale edilmesi için IOC belirlediği sağlık organizasyonu ile ilgili kriterler ve Olimpiyat Oyunlarına aday olan Türkiye'nin bu alandaki donanımları ve çalışmaları vurgulanacaktır.

OLİMPİYAT OYUNLARINDA SAĞLIK ORGANİZASYONU

Organizasyon : Bir bütünü oluşturan parçalardan her birinin kendi fonksiyonlarını yerine getirerek diğer fonksiyonlarında gerçekleşmesine imkan sağlayacak ve yardımcı olacak sonuçta birlikte ulaşmaya kadar geçen zaman içindeki uygulanan parçalanmış faaliyetlerin tümünün uyumlu bir biçimde yapılmasına organizasyon denir(10).

Tanımdan da anlaşılacağı gibi uluslararası spor organizasyonlarında sağlık organizasyonunun optimal düzeyde oluşturulması şarttır. Olimpiyatların yapıldığı kentin yerel sağlık hizmetleri için sahip olduğu insan, hastane ve ulaşım kaynakları ile oyunlar için devreye girecek birimlerde hizmet verecek personelin verimli çalışması için iyi bir koordinasyon gerekmektedir. Bu bir sağlık koordinasyon merkezi ile yürütülmekte ve bu görev oyunlar esnasında olimpiyat komitesinin bir üyesi olan sağlık direktörü tarafından yapılmaktadır(2).

Sağlık direktörünün sporcu sağlığı ve spor hekimliği konularında birikimi olan saha, takım ve Olimpiyat doktorluğu deneyimi bulunan yönetim ve planlama becerilerine sahip ulusal ve uluslararası platformda organizasyon ve akademik açıdan ilişkileri bulunan Olimpiyat organizasyonunda diğer birimlere yakın iş birliği yapacak kişilerden olması gerekir.

Sağlık direktörünün yetkileri arasında organizasyon sağlık hizmetlerinin planlaması ilgili hekim, fizyoterapist, beslenme uzmanı, hemşire, masör vb. meslek grupları ile ilişki kurma organizasyonun diğer birimleri ile temaslar sağlanması, gerekli malzemeler listesinin ve bütçenin hazırlanması birim içi ve birimler arası koordinasyon doping kontrolü ve cinsiyet tespiti planlaması ve oyunlar organizasyonu komitesi toplantılarında sağlık yönünden görüşlerin belirtilmesi sayılabilir(2). Sağlık direktörü, oyunlar sırasında geçici olarak IOC sağlık komisyonu üyesi olarak kabul edilmekte ve olimpiyatlar öncesinde IOC sağlık komisyonu toplantılarına katılma hakkına sahip olmaktadır. Bu

toplantılarda oyunların sağlık organizasyonu ve gelişmelerle ilgili bilgiler sunması beklenmektedir. Gerekliğinde IOC den yardım talep edebilir. Özellikle doping kontrolü ve cinsiyet tespitinde güncel bilgi ve teknolojinin kullanılması konusunda IOC sağlık komisyonunda ile sürekli temas halinde olması gerekmektedir

OLİMPİYAT OYUNLARINDA BRANŞA BAĞLI RISK FAKTÖRLERİ VE SAĞLIK ORGANİZASYONU

Kurallara uygun olarak yapıldığında sorunla karşılaşmadığımız her işte olduğu gibi sportif uygulamalarda güvenlik içinde yapılabilir. Sporda karşımıza çıkan sorunlar, etkinliğe (egzersiz tipine) kullanılan alete (gülle, top, eskrim, kılıç vb.)rakip oyuncuların davranışına (faul) zemine (engebeli, kaygan) hava koşullarına (soğuk-sıcak) fiziksel güç uygunluğu düzeyine, psikolojik durum organizmadaki bazı hastalıklara yaşa ve cinse bağlıdır.(13) Bu risk faktörlerinde branşa bağlı olanlar organizasyonlarda ayrı bir yer tutar.

Olimpiyat Oyunlarında sağlık organizasyonu spor dallarının risk oranlarına göre organize edilmektedir. IOC 'nin tıbbi komisyonu 1990 yılındaki bir yayında maraton, 30-50 km yürüyüş, sırtla yüksek atlama, boks ve judo gibi ilk beş sırayı alan spor branşları birinci derece ciddi yaralanma ihtimaline ve bu yaralanmaların hayatı tehdit etme riski yüksek olan branşlar olarak bildirmişlerdir. Bu spor branşlarının yapıldığı yerlerde asgari sayıda personel (1 doktor, 1 tıbbi acil yardım teknisyeni, 1 hemşire, 3 sağlık görevlisi ve ambulans) bulundurulmalıdır. Orta derece yaralanma riski olan spor branşlarında ise pist ve kır koşulları, triatlon mukavemet kayığı sürat pateni kanoculuk gibi branşlar ilk beş sırayı almaktadır. Bu branşlarda yaralanma riski düşük veya orta derecede tehlikelidir. Minimum tıbbi personel, ekipman ve ambulans bulunur. Bu ekiplerin içinde spor terapistleri, iyi bandaj lama, tespit ve ilk yardım yapabilen elemanlar bulunmadır. Üçüncü olarak yaralanma riski az olarak okçuluk ve atıcılık, senkronize yüzme ve masa tenisi gibi branşlar ilk sıraları almaktadır. Yaralanma risk faktörü düşük olan branşların yanı sıra alanlarında minimal bir sağlık ekipmanı bulunmalıdır(7).

Açılış ve kapanış seremonilerinde sporcu, antrenör, idareci, seyirci ve tören ekipleri sayısına göre tıbbi ilk yardım ve transport ekipleri hazır bulunmalıdır. Özellikle havanın sıcaklık ve soğukluk oluşuna göre alınacak önlemler önem kazanır.

SAĞLIK HİZMETLERİ

Sporcular için sağlık hizmetleri Olimpiyat köyünde ve yarışma yerlerinde sunulmaktadır. Öte yandan ülkeler oyunlar alanında ayrılmış kısımlarda kendi takım doktorlarının çalışabilecekleri odalar ayrılmış olmalı ve bunlar IOC kurularına göre muayene odaları özelliği taşımalıdır. Çok özel durumlarda sporcuların ambulans uçağı ile kendi ülkelerine gönderilmeleri için hazırlıklı olunması gerekir(2).

Olimpiyat Köyü Polikliniği

Tüm sporcuların yarışma dışı zamanlarda barındıkları Oyunlar Köyünde oldukça donanımlı bir poliklinik kurulması zorunludur. Konaklama yerlerine yakın konumda, danışma ve kayıt, muayene odaları, tedavi odaları, eczane ve personel odaları gibi birimlerden oluşacak ve bu poliklinik 24 saat hizmet verecek şekilde planlanmaktadır(2).

Tüm Olimpik Tesislerde İlk Yardım Organizasyonu

Yanışmaların düzenlediği saha ve salonlarda sporcular için ilk yardım ekipleri görev yapmaktadır. İlk yardım ekipleri gerektiğinde sakatlanan/hastalanan sporcuları ilkyardım istasyonlarına taşırlar. Personel olarak anesteziyoloji ve reanimasyon uzmanı, kardiyolog veya travmatolog (spor dalı özelliğine göre) ve hemşire bulunmalıdır. Ambulansa yakın yerleşimdeki bu istasyonda iletişim için gerekli malzeme (mobil telefon, telsiz gibi) bulunmalı, gerektiğinde Sağlık Koordinasyon Merkezi ile haberleşme sağlanmalıdır.(2)

Sağlık Personeli

Ülkemizde sporcu sağlığına ilişkin eğitim veren kurumların sayısı artmaktadır. Ege, Ankara, Uludağ, İstanbul Üniversitesi ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi gibi eğitim kurumları spor hekimliği uzmanı yetiştirmektedir. Türkiye Spor Hekimleri Derneği, TMOK ve Türk Tabipleri Birliği Spor Hekimliği Kolu tarafından düzenlenen kurslarda yaklaşık 600 hekim sporcu sağlığına yönelik sertifika almıştır. Uluslar arası organizasyonda bu uzman hekimlerin görev yapması planlanmaktadır bu hekimlerin yanında ekipte yönetici, koordinatör, hemşire fizyoterapist, masör ve paramedikal görevliler yer almaktadır.(2)

Olimpik Hastane

Eğer ciddi bir müdahale gerekiyorsa hasta Olimpik Hastane denilen ve organizasyon boyunca bir protokolle hizmet verecek olan bir yerel sağlık kuruluşuna sevk edilir. Bu hastane aynı zamanda Olimpik Aile fertleri delege ve basın mensuplarına da hizmet vermektedir. Yerleşmenin saha ve köye yakın, donanımının tam ve personelin deneyimli olması beklenmektedir.(2)

Özel Durumlarda Sağlık Organizasyonu

Yanışmalar öncesi yıllık tahminlere göre organizasyon sırasında hava sıcaklığı ve nem durumunun nasıl olacağı saptanmalıdır. Özellikle maraton yarışının sağlık sorunu yaratmayacak şekilde organize edilmesi ve yarışma öncesinde sıvı istasyonlarının ve sağlık istasyonlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bazı ülkeler bazı hastalıklara karşı sporcuların aşılardan gelmesini istemektedirler. Gelinen ülkede bir epidemik durum varsa Sağlık Direktörü bu konuda ilgililerle temas etmelidir.(2)

ULUSLARARASI OLİMPİYAT KOMİTESİ SAĞLIK KOMİSYONUNUN**ADAY ÜLKELERDEN İSTEDİKLERİ**

Olimpiyat Oyunlarında sporcuların sağlık ile ilgili risk faktörlerine karşı oluşturulacak sağlık organizasyonunda IOC'nin aday ülkelerden yerine getirilmesini istediği koşullar.(9)

Sağlık Sistemi

Şehrin ve ülkenin son 10 yıla ait tüm sağlık verilerin grafiksel bir özeti.(doğum oranı, ölüm oranı, çocuklarda ölüm oranı, hastalık oranı (kişi başına düşen nüfusta hasta kişilerin sayısı), yaş ortalaması kişi başına nüfusun hastanelendirilmesi.)

Bugünkü hastane servisleri için: (hastane sayısı ve coğrafi dağılımı, yatak sayısı teknolojik tıbbi araç ve gereçler, sağlık personeli acil servis için prosedür.)

Sağlık giderleri için sosyal güvence.

Olimpiyat oyunlarına katılacak sporcuların dışındaki insanlar için yapılan düzenlemeler.

Ülkenizdeki ve Olimpiyat Oyunlarının düzenleneceği kentteki epidemiolojik riskler taşıyan kaynakların ve bunu kontrol etmekle yükümlü sağlık organizasyonlarının belirtilmesi.

Olimpiyat Oyunlarının yapılacağı kentin ve çevre illerdeki öğrenim hastanelerinin listesi, her biri için sağlık bölümleri ve sağlık-bilimsel ve biomekanik araştırma laboratuvarlarının listesi.

Ülkede ilaçların uygulanmasında ne gibi kuralların olduğunun belirtilmesi.

Ülkedeki doping ile ilgili kuralların ayrıntıları ile belirtilmesi.

Ülkemizde son on yıl içinde sağlık kurumlarına yapılan yatırım planlarını ve gerçekleştirilecek herhangi ek bir yatırımın belirtilmesi.

Olimpiyat Oyunlarının düzenlenmesine yönelik genel ve yerel otoritelerin planlarının uygulanabilir ve geçerli olması; kentin ve ülkenin gelişimi için garantinin sağlanacağı orijinal dokümanlar IOC ye verilmesi.

Herhangi bir doğal afet durumunda tahliye ve yardım için planların IOC ye bildirilmesi.

Sizin ülkenizde IOC tarafından kredilendirilmiş bir laboratuvar var mı? Eğer var ise hiç kullandınız mı? Kredilendirilmiş laboratuvar ve olimpik köy arasındaki mesafe ne kadardır? Eğer ülkenizde kredilendirilmiş bir laboratuvar yok ise, doping kontrolleri için uygulanan prosedürlerin bir taslağının gönderilmesi.

Olimpik ailede, Olimpik köyler için kullanılacak hastanelerin, yatak sayısı ve mesafeyi km, ve zaman olarak belirtiniz.

Olimpik yarışlarda yer alacak sağlık servisleri için personeller, yeni üye seçimi için nasıl önerileriniz vardır? belirtiniz.

Hayvan Sağlığı

Son beş yıl içinde ülkenizdeki hayvanların nüfusunda bulunan bulaşıcı hastalıkları, bunların epidemik bir

seviyede mi? yoksa endemik hastalıklar mı olduğunu belirtin.

Ülkenizde, veterinerlik alanında, ulusunuzda veya şehrinizde epidemiyolojik risklerin kaynağını belirtin ve bu tür riskleri kontrol etmekte yükümlü organizasyonları listeleyin. (Eğer uygulanıyorsa)

Laboratuvarlarda yapılan hayvan testlerinde başarı oranı nedir?(5,9)

IOC SAĞLIK KOMİSYONUNUN ADAY ÜLKELERDEN İSTEKLERİNE KARŞI, ADAY OLAN TÜRKİYE'NİN DURUMU

Ölüm-doğum oranları ve bebek ölümleri son on yıldır hepisi düşüş trendine girmiştir.

İstanbul'da yaşayanların yaş dağılım oranlarına bakıldığında nüfusun yüzde 32,3'ü 15 yaşın altında, yüzde 53,1'i 25 yaşın altındadır.

Ülke genelinde belli başlı, salgın hastalıklarla ilgili problemler yoktur. İstisnai bir durum olarak, düşük oranda AIDS virüsü taşıyanlar vardır.

Salgın hastalıklarla ilgili risklerin ortadan kalkması için gereken kaynaklar Sağlık Bakanlığı'nın idaresindeki özel bir bütçeyle merkezi olarak kontrol ve kanallıze edilmektedir.

İstanbul'da 31063 yataklı 128 hastane görev yapmaktadır. Buna ek olarak 30 tane Anne ve Çocuk bakım merkezleri, 20 dispanser ve 154 temel sağlık ünitesi vardır.

İstanbul'da, güvenilir kaynaklara göre, her 10.000 kişide, kişi başına düşen hastane-yatak sayısı mevcut 34'den 67'ye çıkacağı tahmin edilmektedir.

Kullanılan yatak sayısı oranının, mevcut yüzde 58 oranında sürekli kalacağı düşünülürse, olimpiyat oyunlarında ortalama 12.000'den fazla boş hastane yatağı, herhangi bir yükselen talep karşısında bile hastalara hizmet vereceği beklenmektedir.

Olimpiyat oyunlarında ev sahipliği yapmak için, sağlık hizmetlerinde ek bir yatırıma gidilmesine gerek yoktur.

Olimpiyatlara katılmaya hak kazanan olimpiyat ailesi üyeleri İstanbul Olimpiyatları süresince, ülkedeki mevcut bütün sağlık hizmetlerinden yararlanmaları garanti altına alınmıştır.

Kaza sonucu sakat kalma veya ölüm durumlarında, özel bir sigorta planı tazminat ödenmesini sağlayacaktır. Bu durum izleyiciler için de geçerlidir. Ama bu kaza olduğu anda elinde o gün için geçerli bilet olmasına bağlıdır.

Oyunların organizasyonu için, spor-tıbbındaki uzmanlar veya sporcu sağlığı için eğitilmiş uzmanlar vasıtasıyla toplam 2000 saat harcanacaktır. Tam olarak, 2000 tıbbi personel, görev yapacaktır.

Olimpiyat ailesinin acil ihtiyaçları için, 46 tane ilk yardım istasyonu ve tam teşekküllü planlanmıştır, 39 tane ambulans grubu alarm halindedir.

Bir doktor, bir hemşire, bir koordinatör ve iki yardımcıdan oluşan bir sağlık ekibi her 3.000 seyirci için planlanmıştır. Sporcuların hizmetine verilmek üzere, 31 ambulansdan oluşan bir donanma ve 6 helikopter ve bir ambulansdan oluşan hava filosu hazır olacaktır. Sporcuların kendi ülkelerine hava ambulansıyla taşınması için de hazırlık yapılacaktır.

Olimpik Poliklinik Olimpiyat köyü alanında, oyunlardan çok önce Olimpik poliklinik inşa edilecektir.

Olimpik Tıbbi Koordinasyon Komitesi sağlık desteği için Olimpik Sağlık Organizasyonu ile ilgili bütün işlerin koordinasyonunu ve idaresini üzerine alacaktır.

Türkiye tarafından Mart 1993'de, Avrupa Konseyi Anti-Doping Anlaşması onaylanmıştır.

Türk Anti-Doping Düzenlemesi 1993 resmen ilan edilmiştir. Ankara'da 1988 yılında doping kontrol merkezi tarafından onaylanan bağımsız örnekleme görevlileri vasıtasıyla bütün spor aktivelerinde örnekleme gerçekleştirilmiştir.

Doping Kontrol Merkezinin son kabul başvurusunun hemen ardından IOC tarafından 10 ürün örnekleri gönderilmiştir ve bu örnekler analiz edildikten sonra sonuçları yayınlanmıştır.

Ülkemizde IOC tarafından 2001 yılında ruhsat verilmiş doping kontrol merkezi mevcuttur.

Son beş yıl içerisinde, Türkiye'deki atlarda, salgın bulaşıcı hastalıklara rastlanmamıştır. (6)

DOPİNG VE DOPİNG KONTROL MERKEZİ

Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından yasaklanmış madde veya yöntemlerin sporcu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak kullanılmasına doping adı verilmektedir. (11,12) Doping konusu ilk kez 1956 Melbourne Olimpiyatları'nda gündeme gelmiş, ancak ilk resmi doping kontrolüne 1968 Meksika Olimpiyatları'nda başlanmıştır.

Türkiye'de Hacettepe Üniversitesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol ile bir Doping Kontrol Merkezi kurulması 1988 yılında kararlaştırılmıştır. Üniversitenin bilimsel, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün maddi katkıları ile kurulan merkez, IOC tarafından yayınlanmış kullanımı yasak ve kısıtlı olan maddelerin tümünü analiz edebilmektedir. Merkeзде IOC tarafından istenilen gerekli bütün cihaz, kimyasal madde, referans ve ilaçlar tamamlanmış olup, mevcut 20 kişilik personel ile araştırma-geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir. Halen merkezde yarışma dışı doping kontrol numunelerinin analizleri yapılmaktadır, IOC tarafından gönderilen ilk 10 idrar numunesinin analizini tamamlayıp raporu ile birlikte Kasım 1995 tarihinde IOC'nin ruhsatlandırlmadan sorumlu merkezi olan Barcelona Doping Kontrol Merkezine göndermiş ve doping kontrol merkezimiz 2001 yılında ruhsat almıştır.

Yine dopingle mücadele çerçevesinde Doping Kontrol Merkezi'nde Doping Mücadele Vakfı kurulmuştur. Doping Kontrol Merkezi analiz çalışmalarının yanı sıra konferans, seminer, bildiri ve uluslararası bilimsel makaleler ile eğitim çalışmalarını sürdürmektedir.(3)

TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ (TMOK) SAĞLIK KOMİSYONU

Bu komisyon da TMOK'ın diğer komisyonları gibi Olimpik İdeal çerçevesinde görev yapar. Sağlık Komisyonunun hedefi, Türkiye'de sürdürülen olimpiyat oyunlarına hazırlık açısından spor bilimleri ve sporcu sağlığı konularında TMOK'a danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Komisyon hedefleri doğrultusunda ilgili kişi ve kurumlarla da işbirliği yaparak çalışmalarını sürdürür.

Bu komisyonun ana ilkeleri ise;

TMOK Yönetim Kurulu'nun belirleyeceği alanlarda çalışmalar yapar.

Sporcu sağlığı konusunda yurtiçi ve yurtdışında yapılan faaliyetleri takip ederek konunun TMOK ilgi ve faaliyet alanı çerçevesinde kamuoyunu bilgilendirir.

Ülkemizin olimpiyat oyunlarına adaylık hazırlıkları için, gündeme alınacak sporcu sağlığı konularını belirler.

Yukarıdaki hususlarla ilgili olarak yayımlar ve kurs organizasyonları gibi eğitim faaliyetlerinde bulunur.

Çalışma Dönemi başında atanan Komisyon Başkanı, komisyon üyelerini belirleyerek TMOK Yönetim Kurulu'nun onayına sunar.

Komisyon üyeleri, sporcu sağlığı konusunda çalışmalarda bulunan, yükseköğretim veya diğer eğitim öğretim kurumlarıyla ilgili kuruluş çalışanları arasından belirlenir. Doping Kontrol Merkezi Başkanı ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sağlık İşleri Dairesi Başkanı Komisyonun tabii üyeleridir. Komisyon çalışma dönemi başında toplanarak çalışma programını hazırlar ve TMOK Yönetim Kurulu'na sunar. Olimpiyat Oyunları Türk Kafesi'nin Sağlık Ekibi Şefinin seçiminde TMOK Yönetim Kuruluna öneri getirir. Olimpiyat Oyunları Sağlık Organizasyonu için planlama yapar ve GSGM'nin çalışmalarına ışık tutar. Uluslararası Olimpik Sağlık Kuruluşlarında TMOK'nin temsil edilmesi için adayları Yönetim kurulunun onayına sunar Spor bilimleri ve spor hekimliği konularında kurs, seminer, kongre vb. düzenlenen yurt dışı faaliyetlere katılımı ilgili başvuru değerlendirir ve yönetim kurulunun onayına sunar. Türkiye'deki sporcu sağlığı ile ilgili kuruluş ve kişilerin envanterini yapar, ilgili temel kitap ve sürekli yayınların listesini hazırlar ve kullanıma sunar. Anti-Doping aktivitelerde Doping Kontrol Merkezi ile işbirliği yapar. Ülkemizde spor bilimleri ve hekimliği konularında çalışma yapan ilgili kuruluşlarla (Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Spor Hekimleri Derneği, Spor Bilimleri Demeği, özel kuruluşlar vb.) oluşturulacak statüler çerçevesinde ödül dağıtılması için çalışmalar yapar.(1)

TMOK'UN İSTANBUL'UN ADAY OLDUĞU OLİMPİYAT OYUNLARINA İLİŞKİN SAĞLIK ORGANİZASYONU ÇALIŞMALARI

İstanbul'un Olimpiyat oyunlarına ev sahipliğini kazanması durumunda, Oyunlar süresince Uluslararası Olimpiyat Komitesi Sağlık Komisyonu'nun bütün kumul ve yönetmeliklerine kesinlikle uyulacaktır. Ayrıca bütün akredite kişilere Oyunlar dolayısıyla Türkiye'de buldukları sürece bedelsiz sağlık sigortası ve tedavi hizmet sağlanacaktır.

Oyunlar süresince bütün yarışma alanlarında sporcular için ilk yardım ekipleri görevlendirilecektir. Toplam 37 yarışma alanı ve tesiste 46 ilk yardım istasyonu ve göreve hazır bekleyen 39 cankurtaran grubu planlanmaktadır. Genel olarak her 3.000 seyirci için bir medikal ekip (bir hekim, bir hemşire, bir koordinatör ve iki paramedikal eleman) ve her 8.000 seyirci için bir paramedikal ekip (iki paramedikal eleman ve bir koordinatör) önerilmektedir. Kafle hekimlerine de Oyunlar dolayısıyla Türkiye'de buldukları süre için geçerli olmak üzere geçici tıbbi lisans verilmesi planlanmaktadır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne ayrılan otelde, Ana Basın Merkezi ile Uluslararası Yayın Merkezi'nin kurulduğu tesislerde ve Medya Köyü'nde tercihen zemin katlarda ve girişlere yakın bir konumda birer Sağlık Odası'nın bulundurulması planlanmaktadır.

Olimpiyat Köyü'nde, konut bölgesinin yakınında kusursuz donanımlı bir Olimpik Poliklinik oluşturulması düşünülmektedir. Olimpik Poliklinik, Oyunların başlamasından önce Ulusal Spor Sağlık Merkezi olarak çalışmaya başlayacaktır. Öte yandan, biri 31 ambulansın diğer altı helikopterden oluşan iki can kurtarma filosu ve bir tekne ambulans sporcuların hizmetine sunulması planlanmıştır.

Olimpiyat Oyunları süresince sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde, spor hekimleri ile sporcu sağlığı konusunda eğitim görmüş öteki uzman hekimler toplam 2.000 saatlik (acil poliklinik hizmetlerinde 400 saat, yarışma alanlarında/salonlarında 1.600 saat) hizmet vereceklerdir. Bunun yanı sıra bir bütün olarak Oyunların düzenlenmesinde ayrıca 2.000 sağlık personeli görev alacaktır.(8)

OLİMPİYAT OYUNLARINA ADAY OLAN İSTANBUL'UN HİZMET VERECEK SAĞLIK KURULUŞLARI

Dört yılda bir yapılan olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapan ülkelerin hazırlık ve düzenleme kurulu şemasında yer alan sağlık komisyonu, oyunların yapılacağı kentın sağlık hizmetlerini en iyi şekilde organize eder. İstanbul Olimpiyat oyunlarını yapması durumunda tabloda belirtilen hastaneler, poliklinikler, tomografi ve MR merkezi, röntgen, ilk yardım merkezleri, doping kontrol merkezleri, fizik tedavi merkezleri ve personel gibi sağlık birimleri hizmet verecektir.(4-8)

Hastaneler

HASTANELER	ANADOLU	AVRUPA
Devlet Hastaneleri	12	16
Diğer Bakanlık Hastaneleri	11	10
Üniversite Hastaneleri	1	2
Özel Hastaneler	20	63
Toplam	44	91

Poliklinikler

POLİKLİNİKLER	ANADOLU	AVRUPA
Özel Poliklinikler	183	330
Devlete Ait Poliklinikler	5	15
Devlete Ait Sağlık Ocakları	69	83
Toplam	257	428

Tomografi ve MR Merkezi

TOMOGRAFİ VE MR MERKEZİ	ANADOLU	AVRUPA
Özel Tomografi Merkezi	11	20

Özel MR Merkezi

Devlete Ait Tomografi Merkezi

Üniversitelere Bağlı Tomografi Merkezi

Üniversitelere Bağlı MR Merkezi

Toplam	21	35
--------	----	----

Röntgen, Tahlil ve Patoloji Laboratuvarı

RÖNTGEN LABORATUARLARI	ANADOLU	AVRUPA
Özel Laboratuvarlar	86	211
Devlete Ait Laboratuvarlar	28	23
Üniversite Laboratuvarlar		
Toplam	113	237

Biyokimya Laboratuvarları

LABORATUARLAR	ANADOLU	AVRUPA
Özel Laboratuvarlar	96	211
Devlet Laboratuvarları	24	26
Üniversite Laboratuvarları	1	2
Toplam	121	239

Patoloji Laboratuvarları

LABORATUARLAR	ANADOLU	AVRUPA
Özel Patoloji Laboratuvarları	14	28
Devlet Patoloji Laboratuvarları	5	8
Üniversite Patoloji Laboratuvarları	1	2

Toplam	20	38
--------	----	----

Fizik Tedavi Merkezleri

FİZİK TEDAVİ MERKEZLERİ	ANADOLU	AVRUPA
Özel Fizik Tedavi Merkezleri	27	40
Devlet Fizik Tedavi Merkezleri	5	7
Üniversite Fizik Tedavi Merkezleri	33	49
Toplam	65	96

Sağlık Personeli Sayısı: Uzman hekim 5637, asistan-pratisyen 4467, dış hekimi 270, hemşire 9174, sağlık memur ve teknisyen, 2172 olmak üzere toplam 21720 kişi hizmet verecektir. Bunun yanında Üniversite hastanelerinde de tahmini olarak 1335 uzman hekim 1130 pratisyen hekim görev yapmaktadır.

İlk Yardım İstasyonları

İstanbul ilinde Acil Yardım ve Kurtarma (AYK) Hizmetleri Belediye ve Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Sağlık Bakanlığına bağlı 112 AYK Merkezine 19 nokta destek olmaktadır. Toplam ambulans sayısı 47 dir. Her ekipte Doktor, hemşire/sağlık memuru şoför ve hizmetli bulunmaktadır. Hizmet telsiz donanımıyla verilmektedir. Belediyeye ait Acil Yardım Merkezine 10 istasyon destek olmaktadır. Toplam ambulans sayısı 10 dur. Özel Hastane, Devlet Hastanesi, diğer Bakanlık Hastaneleri ve üniversitelere bağlı ambulanslar bulunmaktadır. Ayrıca özel sektöre ait ambulans şirketleri bulunmaktadır.

SONUÇ

Olimpiyat Oyunları ve İstanbul insanoğlunun tarihin derinliklerinden günümüze taşıdığı iki değerli mirastır. Olimpiyat Oyunları, iki kıtanın birleştiği İstanbul kentinde yapılması için TMOK bütün titizlikle çalışmış ve aday olmuştur. Fakat, olimpiyat oyunlarını iki kıtanın birleştiği noktaya taşıyamamıştır.

Türkiye ve özellikle en büyük ili olan İstanbul, geçtiğimiz 10 yıl içinde sağlık sistemini dünya standartlarının üzerine çıkaracak programlar geliştirerek uygulamaya koymuştur. Devlet ve özel sektörlerin yapmış olduğu sağlık hizmet birimleri, teknolojinin son ürünleri ile donatılmış, yüksek bir standart yakalamıştır. Bu bağlamda olimpiyat oyunları gibi büyük organizasyonları yapmayı hedeflemektedir.

İstanbul Olimpiyatlarına ev sahipliğini kazanması durumunda, IOC'nin sağlık komisyonunun istediği bütün yönetmeliklerini yerine getirerek aynen uygulayacaktır. Organizasyon için İstanbul'a gelen akredite kişilere organizasyon boyunca ücretsiz tedavi hizmetleri sunacaktır. Müsabakaların yapılacağı tesislere ilk yardım istasyonları kurarak, tüm sporcu, seyirci, gazeteci, antrenör, monitör, idareci vb. insanlara hizmet sunacaktır. Olimpiyat köyüne son teknoloji ile donatılmış olimpik poliklinik ve hastane kurulacaktır. Bunun yanında 135 hastane, 685 poliklinik, 56 tomografi ve MR merkezi, 350 röntgen, tahlil ve patoloji laboratuvarı, 360 biokimya laboratuvarı, 58 patoloji laboratuvarı, 161 fizik tedavi merkezi, 21720 sağlık personeli ve bunlara ek olarak üniversite hastanelerinde çalışan 1335 uzman, 1130 pratisyen hekimle hizmet verecektir.

Olimpiyat oyunları hazırlık ve düzenleme kurulu içerisinde yer alan sağlık organizasyonu olimpiyat oyunları ile ilgili tüm hazırlıklarını yapmış, bu oyunların Türkiye'ye verilmesini ve iki kıtanın birleştiği noktada yapılmasını beklemektedir.

KAYNAKLAR

1. ERGEN, E.: "Sağlık Komisyonu", **Olimpiyat Dünyası Dergisi**, TMOK Yayınları, S.1, İstanbul, 1995.
2. ERGEN, E.: "Olimpiyat Oyunlarında Sağlık Organizasyonu", **Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu**, İstanbul Teknik Üniversitesi, B.E.S. Bölümü, İstanbul, 1994.
3. TEMİZER, A.: "T.M.O.K. Doping ve Doping Kontrol Merkezi", **Olimpiyat Dünyası Dergisi**, İstanbul, 1988.
4. **Olimpiyat Dosyası II, İstanbul 2000 Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu**, İstanbul, 1994.
5. ERGEN, E.: TMOK Sağlık Komitesi Başkanı, **IOC Medikal Komisyon Talebi Raporları**, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara, 1999.
6. ERGEN, E.: T.M.O.K. Sağlık Komisyonu Başkanı, **Komisyon Raporları**, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara, 1999.
7. AYKUT, B. VE ARK.: "Olimpiyatlara Katılan Sporcuların Sağlık Organizasyonları", **Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu**, İstanbul Teknik Üniversitesi, B.E.S. Bölümü, İstanbul, 1994.
8. T.M.O.K.: **Olimpist İstanbul 2004**. İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu Yayını, Ana Basımevi, İstanbul, 1997.
9. **Olimpiyat Oyunlarına Aday Olma Kılavuzu**, G.S.G.M. Yayınları, Ankara, 1991.
10. KOÇER, T. :**İşletme Yöneticiliği**, Beta Yayınları İstanbul 2000
11. KURDAK, S.S. :**Sporda Doping ve İlaç Kullanımı** İkinci baskı Bağırhan Yayınları Ankara 1999
12. KOÇ, H. SANIOĞLU A : **Beden Eğitimi ve Sporda Sağlık Bilgisi** Tuğru Ofset İsparta 2000
13. AÇIKADA, C. ERGEN, E.: **Bilim ve Spor Tek Ofset Matbaacılık** Ankara 1990.